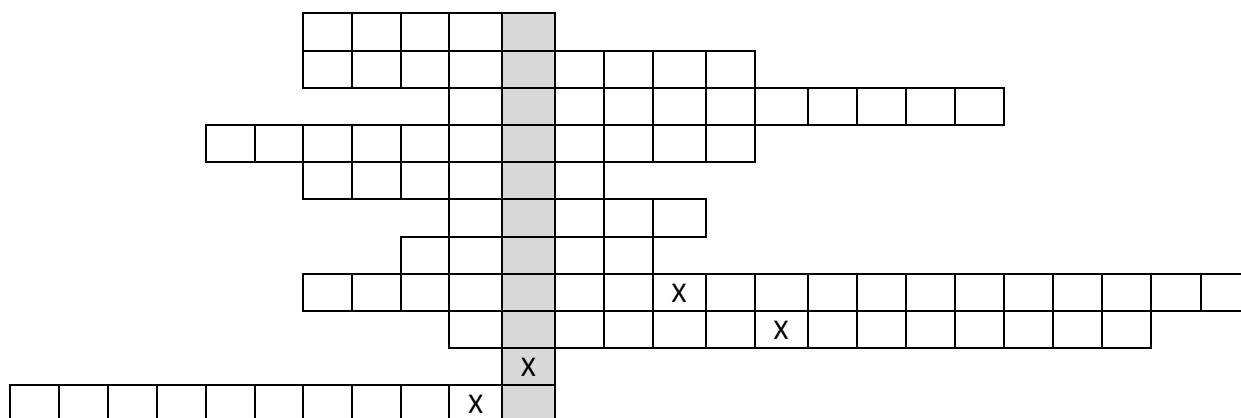


① Vylušti křížovku



- 1) Jméno nejstaršího syna Marie Terezie, který po smrti své matky převzal vládu.
- 2) Cizí slovo, kterým označujeme snášenlivost a respektování jiného názoru.
- 3) Vládoucí rod, ze kterého pocházela Marie Terezie.
- 4) Nový způsob myšlení s novými názory na přírodu, na život a rovnoprávnost lidí, který se začal šířit z Anglie a Francie.
- 5) Nucená práce poddaných na polích vrchnosti.
- 6) Příjmení faráře, který sestrojil uzemněný bleskosvod.
- 7) Svazky slámy, které se používaly jako střešní krytina.
- 8) Reforma Josefa II. z roku 1781, díky které se zlepšil život venkovských lidí. Zůstali však poddanými a museli i nadále vykonávat robotu.
- 9) Marie Terezie se snažila o zvýšení vzdělanosti. V roce 1774 proto zavedla povinnou \_\_\_\_\_ (doplň).
- 10) Zavzpomínej: jméno prvního Habsburka na českém trůně.

Manžel Marie Terezie se jmenoval František Štěpán Lotrinský. V tajence vyšlo jméno, pod kterým byl roku 1745 korunován římským císařem. V této funkci setrval 20 let až do své smrti. Marie Terezie přežila svého manžela o 15 let. Svou roli vdovy snášela těžce, ale statečně. Ze své funkce neodstoupila a dál plnila své vladařské povinnosti.

Tajenka: \_\_\_\_\_

- ② Vypočítej, v jakém roce zemřel František Štěpán Lotrinský.
- ③ Vypočítej, v jakém roce zemřela Marie Terezie.
- ④ Marie Terezie zemřela ve svých 63 letech. Vypočítej, v jakém roce se narodila.

① Vylušti osmisměrku. Ze zbylých písmen slož tajenku.

Z	E	H	P	A	R	U	K	A	R
Á	A	C	O	L	D	A	CH	U	R
K	B	G	I	Ě	F	C	T	Š	A
O	L	K	E	V	E	E	T	I	N
N	I	Ř	T	R	O	CH	A	V	S
T	P	Á	R	A	S	Ř	W	I	P
O	K	S	J	O	V	T	P	D	E
S	T	O	D	O	L	A	N	E	C
E	T	S	O	N	CH	R	V	E	V
I	K	L	Á	Š	T	E	R	N	R

- 1) Synonymum ke slovu patent.
- 2) Název pro nepálené sušené cihly, ze kterých se na venkově stavěly domy.
- 3) Módní doplněk mužů i žen z vyšších vrstev společnosti. Tento doplněk se umísťoval na hlavu.
- 4) Nástroj k mlácení obilí.
- 5) Příjmení profesora, který sestrojil první parní stroj v českých zemích.
- 6) Název pro zdokonalený pluh bratranců Veverkových.
- 7) Příjmení faráře, který sestrojil bleskosvod.
- 8) Sdružení řemeslníků jednoho oboru.
- 9) Příjmení Angličana, který sestrojil první parní stroj.
- 10) Vrstva obyvatel, která po jedné z reforem Marie Terezie musela začít odvádět daně. Do té doby platili daně jen poddaní.
- 11) Místo patřící církvi, ve kterém žili mniši nebo jeptišky. Josef II. některá tato místa zrušil a nechal v nich vybudovat nemocnice nebo např. manufaktury. Katolická církev ho proto neměla v oblibě.
- 12) Pro obranu svého území začala Marie Terezie budovat stálé \_\_\_\_\_ (doplň) a stavět pevnosti. V tom pokračoval i její syn Josef II. Jednu pevnost nechal pojmenovat po své matce – Terezín, a jiná časem získala jeho jméno – Josefov.
- 13) Hospodářská budova, která byla součástí venkovského stavení a sloužila k uskladnění sena a slámy.
- 14) Počet dnů, na který Marie Terezie snížila robotu poddaných.
- 15) V 18. století byl vynalezen nový způsob pohánění strojů – byla jím vodní \_\_\_\_\_ (doplň).

Tajenka: \_\_\_\_\_

Když se Josef II. stal spolupanovníkem Marie Terezie, jeho matka ho k vládnutí příliš nepouštěla. Josef II. proto vyjížděl na dlouhé cesty, aby poznal život v habsburské říši. Takto jezdil často i do Čech. Tajenka ukrývá jméno, pod kterým Josef II. cestoval.

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ivana Pekárková.*

*Dostupné z Metodického portálu [www.rvp.cz](http://www.rvp.cz), ISSN: 1802-4785.*

*Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).*

① Rozhodni, zda se jednotlivé body týkají vlády Marie Terezie nebo Josefa II. Tabulku rozstříhej a události nalep do tabulky ke správnému panovníkovi.

● budování stálého vojska a pevností
● nařízení, aby daně platili nejen poddaní, ale i vrchnost
● cesty po zemích habsburské říše v utajení
● zákaz mučení lidí při výslechu
● vydání tolerančního patentu, kterým byla zrušena náboženská nesvoboda
● rušení klášterů
● po svém nástupu na trůn musí o své území bojovat s okolními panovníky
● zrušení nevolnictví (lidé však nadále zůstávají poddanými a vykonávají robotu)
● obliba mezi prostým lidem
● snížení roboty poddaných na tři dny v týdnu
● omezení počtu svátků
● zavedení povinné školní docházky

**VLÁDA MARIE TEREZIE**

**VLÁDA JOSEFA II.**

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ivana Pekárková.*

*Dostupné z Metodického portálu [www.rvp.cz](http://www.rvp.cz), ISSN: 1802-4785.*

*Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).*

① Barevně označ dvojice, které k sobě patří.

osvícenství	konec náboženské nesvobody, možnost vyznávat i jiné než katolické náboženství
tolerance	systém obdělávání půdy, kdy se jedna třetina neobdělává – nechává se ležet ladem
patent	nový způsob pohánění strojů
vepřovice	autor prvního parního stroje v českých zemích
došky	snášlivost a respektování jiného názoru
zrušení nevolnictví	železnice, na které vagóny po kolejích táhli koně
úhorový systém	vylepšený pluh vynalezený bratřenci Veverkovými
manufaktura	vynálezce nejlepšího umístění lodního šroubu
vodní pára	nový způsob myšlení, který zahrnuje nový pohled na život a přírodu a také myšlenku rovnosti všech lidí
James Watt	módní doplněk vyšších vrstev společnosti
František Josef Gerstner	dílna, ve které každý dělník zpracovává určitou část výrobku
toleranční patent	svazky slámy, které se na venkově používaly jako krytina střechy
Josef Božek	nejstarší syn Marie Terezie
koňská železniční dráha	autor prvního parního automobilu v českých zemích
Josef Ressel	nařízení Josefa II. z roku 1781, po kterém se zlepšil život venkovských lidí
Prokop Diviš	synonymum pro zákon
ruchadlo	autor prvního parního stroje
paruka	nucená práce poddaných na polích vrchnosti
Josef II.	vynálezce uzemněného bleskosvodu
roboty	nepálená sušená cihla

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ivana Pekárková.*

*Dostupné z Metodického portálu [www.rvp.cz](http://www.rvp.cz), ISSN: 1802-4785.*

*Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).*

① Vyber správné odpovědi. Správných může být i více možností.

- 1) Marie Terezie byla jedinou ženou na českém trůně  
manželka Josefa II.  
posledním vladařem rodu Habsburků
- 2) Marie Terezie byla matkou 14 dětí. Dospělosti se jich však dožilo jen 10  
15 11  
16 12
- 3) Nejstarším synem Marie Terezie byl Karel VI.  
František I.  
Josef II.
- 4) Marie Terezie musela o své území bojovat s jinými evropskými panovníky.  
Začala proto budovat zákopy podél hranic říše a stavět pevnosti  
stálé vojsko hrady  
kryty
- 5) Marie Terezie nařídila, aby daně platila také církve  
vrchnost  
panovnická rodina
- 6) Marie Terezie zakázala mučení obviněných a poddaných  
přesunula své sídlo do Prahy  
snížila robotu poddaných na tři dny v týdnu  
podporovala zvýšení vzdělanosti  
nařídila zrušit nevolnictví
- 7) Povinnou školní docházku zavedl František I.  
Josef II.  
Marie Terezie
- 8) Zákon Josefa II., který v habsburské říši rušil náboženskou nesvobodu, byl nazván  
náboženský patent  
toleranční patent  
reformní patent
- 9) Významnou reformou Josefa II. bylo zrušení úhorového systému obdělávání polí  
katolické církve  
nevolnictví
- 10) Josef II. býval označován „selský císař“  
„lidský císař“  
„zlatý císař“
- 11) Josef II. byl u šlechtického dvora oblíbeným panovníkem  
českého lidu  
představitelů církve
- 12) Josef II. nechal zrušit mnoho selských usedlostí a místo nich vybudovat nemocnice  
zámků mateřské školy  
klášterů obchody

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ivana Pekárková.*

*Dostupné z Metodického portálu [www.rvp.cz](http://www.rvp.cz), ISSN: 1802-4785.*

*Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).*

- 13) Nové myšlenkové hnutí 18. století se nazývá reformátorství  
novátorství  
osvícenství
- 14) Během pravidelného zimního setkávání vesnické ženy poslouchaly rádio  
vyšívaly  
draly peří
- 15) K uskladnění vymláčeného obilí sloužila kolna  
sýpka  
jizby
- 16) Dílny, ve kterých každý dělník vyráběl určitou část výrobku, nazýváme manufaktury  
továrny  
cechy
- 17) První stroje byly poháněny elektřinou  
vodní párou  
naftou
- 18) Prokop Diviš vynalezl parní stroj  
ruchadlo  
bleskosvod
- 19) První parní automobil v českých zemích sestrojil František Josef Gerstner  
Josef Božek  
Josef Ressel
- 20) Zdokonalený pluh, který půdu nadzvedával, a zároveň obracel, se nazývá hák  
ruchadlo  
kombajn
- 21) Manufaktury byly postupně nahrazeny továrnami, ve kterých se více uplatnily první počítače  
dílnami  
roboti  
stroje
- 22) Železniční dráha, po které byly vagóny taženy koňmi, se nazývá konětažná  
koněspřežná  
koněběžná
- 23) Sídlem Marie Terezie byla Paříž  
Praha  
Víděň
- 24) S vládou Marie Terezie nesouvisí letopočet 1774  
1620  
1780
- 25) S vládou Josefa II. souvisí letopočet 1415  
1781  
1774

*Habsburkové na českém trůně III.*

① V tabulce vyhledej slova, která jsou pod ní vypsaná. Ke každému z nich dopiš, co znamená.

	A	B	C	D	E	F	G	H
1	T	Y	K	Š	O	D	O	R
2	N	V	Y	J	A	A	L	E
3	E	Í	P	I	T	L	D	F
4	T	D	O	Z	O	H	A	O
5	A	E	N	B	B	U	CH	R
6	P	Ň	S	A	O	R	U	M
7	C	E	P	Y	R	T	R	Y
8	K	Í	N	L	O	V	E	N

patent - \_\_\_\_\_

došky - \_\_\_\_\_

ruchadlo - \_\_\_\_\_

Vídeň - \_\_\_\_\_

jizba - \_\_\_\_\_

nevolník - \_\_\_\_\_

snopy - \_\_\_\_\_

cepy - \_\_\_\_\_

robota - \_\_\_\_\_

reformy - \_\_\_\_\_

truhla - \_\_\_\_\_

② Písmena následujících souřadnic skrývají tajenku.

E5, H1, D6, H6, D5, G1, G7, C2

Tajenka: \_\_\_\_\_

Tajenka ukrývá plodinu, která se do Evropy dostala po objevení Ameriky. Do té doby zde byla neznámá a byla přijímána se značnou nedůvěrou. V českých zemích se ve větším množství začala pěstovat ve druhé polovině 18. století.

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ivana Pekárková.*

*Dostupné z Metodického portálu [www.rvp.cz](http://www.rvp.cz), ISSN: 1802-4785.*

*Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).*